

รู้ทัน - ป้อนกัน - รับมือ ปัญหาภัยแล้ง ... สติวิถีกตัญญูแด่แหล่งน้ำ

ภัยแล้ง เป็นภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในดินหรือในแหล่งน้ำบนผิวดินและในชั้นใต้ดิน ส่งผลให้เกิดการขาดน้ำในชั้นดินและชั้นน้ำใต้ดินในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของพืชและสัตว์ รวมทั้งในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ (ปศุ) และระบบนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ภัยแล้งยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์อีกด้วย

สาเหตุการเกิดภัยแล้ง

ปัจจัยทางธรรมชาติ
ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศโลก และภาวะปรากฏการณ์เอลนีโญ และภาวะโลกร้อน ทำให้ฝนตกน้อยลงหรือแห้งแล้งมากขึ้น ส่งผลให้สภาพอากาศร้อนและแห้งแล้งมากขึ้น

ปัจจัยทางมนุษย์
โดยชุมชนตะวันตกนิยมใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดวัชพืชและแมลงศัตรูพืชมากเกินไป ทำให้ดินเสื่อมสภาพและน้ำใต้ดินปนเปื้อนสารพิษ

การดูแลรักษาของชุมชน

ความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวของชุมชน การเกษตร และภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งมากขึ้น

การดูแลรักษาของชุมชนทำได้โดย
- การสร้างฝายกั้นน้ำ ทำให้อ่างเก็บน้ำมีความแข็งแรงและปลอดภัย
- การขุดลอกคูคลอง ทำให้น้ำไหลเวียนได้ดี
- การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ทำให้น้ำไหลลงสู่ลำน้ำได้อย่างเพียงพอ
- การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ ทำให้น้ำไหลช้าลงและสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้เป็นเวลานาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรุนแรงของภัยแล้ง

ปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศ พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศน้อยลง การกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศสูง

ผลกระทบของภัยแล้งที่มีต่อพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อยู่อาศัย ได้แก่ การขาดน้ำ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ผลกระทบที่มีต่อพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อยู่อาศัย ได้แก่ การขาดน้ำ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ฤดูกาลการเกิดภัยแล้ง

ช่วงฤดูหนาวและฤดูร้อน ซึ่งเป็นช่วงที่อุณหภูมิสูงและต่ำเกินไป ส่งผลให้เกิดภัยแล้งได้ง่าย

ช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงที่อุณหภูมิเหมาะสมและมีความชื้นในอากาศสูง ทำให้เกิดภัยแล้งได้ยาก

การปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

การประหยัดน้ำ
- ปิดก๊อกน้ำทุกครั้งเมื่อเลิกใช้
- ใช้ฝักบัวอาบน้ำประหยัดน้ำ
- ใช้ถังรองน้ำจากฝักบัวรดน้ำรดต้นไม้

การอนุรักษ์น้ำ
- ปลูกต้นไม้ที่ทนแล้ง
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ใช้สารกำจัดวัชพืชที่ปลอดภัย

การใช้น้ำอย่างประหยัด
- ใช้เวลาอาบน้ำไม่เกิน 10 นาที
- ใช้สบู่และแชมพูอย่างประหยัด
- ใช้แปรงสีฟันและยาสีฟันอย่างประหยัด

การกักเก็บน้ำ
- ใช้ถังเก็บน้ำฝน
- ใช้บ่อเก็บน้ำใต้ดิน

การดูแลรักษาพื้นที่เกษตรกรรม
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ใช้สารกำจัดวัชพืชที่ปลอดภัย

การปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

ภาคการเกษตร

ติดตามสถานการณ์การนำส่งผลการจัดสรรน้ำ จะได้ว่าแนวทางการจัดสรรน้ำได้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในต้นน้ำ

ไม่ใช้น้ำเกินปริมาณที่กำหนด จัดสรร งดเพาะทำไร่ไม่ไถน้ำ เพื่อลดการทำให้ดินแข็งและลดน้ำท่าในลำน้ำ

วางแนวทางการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อป้องกันดินพังทลายและรักษาความชื้นของดิน

แนะนำลูกผสมสายพันธุ์ที่ใช้น้ำน้อย ซึ่งมีลักษณะต้านแล้ง ต้านโรค ต้านแมลง ต้านโรค หรือพืชที่ทนทานต่อแล้ง อาทิ ทุเรียน กล้วย กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม กล้วยไข่ กล้วยน้ำเต้า กล้วยหอมทอง กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ กล้วยหอมทอง กล้วยน้ำเต้า

ทำกิจกรรมลดปริมาณน้ำน้อย อาทิ

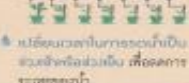

ปลูกต้นไม้ ปลูกหญ้า ไม้พุ่มขนาดเล็กในสวน ปลูกต้นไม้ในสวน ปลูกต้นไม้ในสวน ปลูกต้นไม้ในสวน

นำเศษอาหารที่เหลือมาทำปุ๋ยหมัก ใช้รดต้นไม้และพืชมงคล

เปลี่ยนเวลาในการรดน้ำเป็นช่วงเวลาเย็นหรือเช้า เพื่อลดการระเหยของน้ำ

สร้างระบบกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตร โดยขุดลอกคู คลอง ตัดฝายกั้นน้ำ หรือใช้ทำบ่อเก็บน้ำในไร่นา การเกษตร จะได้น้ำสำรองใช้ยามขาดน้ำในต้นน้ำ

เก็บตอของท่อประปาที่ชำรุดหรือแตกหัก เพื่อป้องกันการรั่วซึมของน้ำ

ภาคอุตสาหกรรม

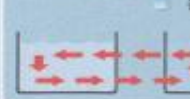
ติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ทำการตรวจสอบและปรับปรุงระบบประปาในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

ตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบประปาในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

เมื่อเกิดอุบัติเหตุการรั่วซึมของน้ำในโรงงานอุตสาหกรรม ให้รีบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซ่อมแซมและป้องกันการรั่วซึมของน้ำ

ประเทศไทยมีขนาดพื้นที่ 1,488,000 ไร่ มีแหล่งน้ำจืดเป็นปริมาณน้ำ 732,875 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนใหญ่อยู่ในลุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำใช้ร่วมกัน ประมาณ 78,880 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณน้ำฝน ส่วนที่เหลือเป็นปริมาณน้ำจืดความเค็มความกรดด่างประมาณ 70,848 ล้านลูกบาศก์เมตร หากสถานการณ์บริหารจัดการน้ำไทยยังเป็นระบบและสภาพน้ำในลุ่มน้ำขนาดใหญ่ จะส่งผลให้มีอุปสรรคบริหารจัดการบนลุ่มน้ำขนาดใหญ่

แหล่งน้ำ 3 R ประหยัดน้ำ

- Reduce** ลดการใช้น้ำ ใช้ฝักบัวประหยัดน้ำ รูดน้ำ หลีกเลี่ยงอาบน้ำอุ่น
- Reuse** ใช้น้ำซ้ำ นำน้ำที่ใช้รดต้นไม้ไปรดต้นไม้
- Recycle** ใช้น้ำที่ใช้เช็ดจานล้างจาน นำน้ำที่ใช้เช็ดจานล้างจานไปรดต้นไม้

กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3/12 ถนนจตุรทิศ แขวงจตุลิต เขตจตุลิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2243-0674 0-2243-2200

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

รู้ทัน - ป้องกัน - รับมือ ปัญหาภัยแล้ง ลดวิกฤตขาดแคลนน้ำ

'ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกภัยเมื่อเกิดภัย'
หมายเลขโทร 1784 www.dsaster.go.th